

Vojtěch Kessler, *Válečné pomníky a historická paměť. K recepci sepulkrální-militárních památek v českých zemích z válek mezi lety 1757–1914*. Dizertační práce. Praha, FF UK 2014.

Posudek vedoucího dizertační práce.

Paměť válek je téma, pro které se Vojtěch Kessler rozhodl již během svého magisterského studia. Jeho diplomová práce *Místa paměti bitvy u Chlumce: pomníky, na které se „nezapomíná“* (2010) i výborný výsledek státní zkoušky a obhajoby napověděly, že absolventův zájem o historii je hlubší a že má dobré předpoklady pro absolvování nejvyššího, doktorského stupně vysokoškolského vzdělání. V průběhu studia, které Vojtěch Kessler absolvoval během pěti let, přistupoval ke svým studijním povinnostem velmi zodpovědně a organizoval je tak, aby především mohl rozvíjet své badatelské kompetence. K tomu přispěl zejména jeho pracovní a badatelský podíl na grantu GA ČR *Edvard Beneš, Němci a Německo* v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR. V současnosti se podílí na grantovém úkolu GA ČR *Konstruování národní identity: Státní svátky za první Československé republiky*, společně řešeném na ÚČD FF UK a MÚA AV ČR. Snad ještě významnější je skutečnost, že vedle své dizertační práce si Vojtěch Kessler spolu s Martinem Klementem dokázali formulovat další „pomníkové“ téma, které bylo řešeno jako badatelský projekt GA UK a jehož výstupem je samostatná monografie *Vytoužená, nepochopená, zapomenutá. Jahnova mohyla u Chebu*. Praha 2014.

Stanovení tématu dizertační práce bylo s ohledem na doktorandův dlouhodobý badatelský zájem zcela přirozené; mnohem obtížnější však bylo téma obsahově, metodologicky i chronologicky vyprofilovat. K takovému zpřesnění vedly dlouhé doktorandovy diskuze s pedagogy, s kolegy v práci i s dalšími studenty a to jak v osobních diskuzích, tak zejména při prezentacích v doktorandském semináři, tak i v školitelově semináři vojenských dějin. První otázkou bylo, zda do chronologického záběru zahrnout také pomníkovou kulturu první světové války. Autor se nakonec – a myslím, že jednoznačně správně – rozhodl svůj výzkum ukončit obdobím před vypuknutím světové konflakce. Jde jednak již o nový typ války na přelomu dvou epoch: „totální“, „absolutní“, ale z toho také vyplývá zásadně odlišná kultura vzpomínání. Pomníky z první války by navíc bylo pravděpodobně vhodné, vzhledem k jejich typu a počtu, zkoumat i kvantitativními metodami a to nezapadalo do konceptu práce. I tak byla otázka, které pomníky do výzkumu zahrnout a které pominout, velmi nejednoznačná. Autor se nakonec rozhodl soustředit se pouze na emblematické pomníky každého ze zkoumaných vojenských konfliktů: křečhořského pomníku, Mohyly míru, nejvýznamnějších památek chlumecké bitvy a „Baterie mrtvých“.

Radikálním soustředěním se na nejvýznamnější a „typické“ válečné pomníky zkoumaných válečných období umožnilo Vojtěchu Kesslerovi plně v práci využít metodologický potenciál konceptu „historické paměti“ a „míst paměti“. Ve fundovaném teoretickém úvodu celý tento metodologický koncept na základě důkladné znalosti zahraniční teoretické literatury charakterizuje; zejména jej

zajímá ambivalentní vztah mezi historickou pamětí a historií. K této části práce bych měl především tu výhradu, zda autor, podobně ostatně jako český historiografický mainstream, nechápe „místa paměti“, v původním Norově konceptu zahrnující i „místa“, která fyzicky neexistují, příliš doslovně, jako jakousi „paměť míst“. Dalším metodologickým úskalím samozřejmě je i skutečnost, že původní Norův koncept vznikl v prostředí, které je z etnických, politických i historických důvodů mnohem homogennější než české.

Vlastní práce je vypracována s neuvěřitelnou badatelskou akribií. Impozantní je již heuristika, ta však slouží především jako hutný materiál pro systematickou analýzu i neotřelé interpretace. Práce je plná nesmírně zajímavých postřehů, osobně mne například zaujala skutečnost, jak zřídkačným námětem pomníkové kultury v českých zemích je smrt. Je velmi sympatické, že jednotlivé kapitoly jsou dotaženy až do období po roce 1945.

Mohu tedy konstatovat, že Vojtěch Kessler splnil beze zbytku všechny požadavky kladené na doktoranda během jeho studia; Kessler je dnes jasně vyprofilovaným historikem s řadou badatelských zkušeností i kvalitními badatelskými výsledky. Jeho dizertační práce je podle mého názoru vyvrálá a mimořádně kvalitní, jistě by si po úpravách zasloužila vydání.

Ze všech těchto důvodů jednoznačně **doporučuji** práci k úspěšné obhajobě.

Praha 6. 3. 2015

prof. Ivan Šedivý, CSc.